

Takdim

2019 yılının Eylül ayında ilk sayısını yayınladığımız *Türkiye Rusya Araştırmaları Dergisi (TRAD)*, 2020 yılının ilk dört ayı içerisinde başta *Index Copernicus* olmak üzere *DRJI*, *ESJI*, *İdealonline*, *EuroPub Database*, *Türk Eğitim İndeksi*, *ASOS İndeks*, *Scientific Indexing Services* ve *Citefactor Indexing* gibi birçok indekse girmeyi başarmıştır. Dergimiz ayrıca imzalanan ikili anlaşma çerçevesinde 2020 Nisan ayı itibarıyla Rusya'nın en büyük uluslararası akademik online-kütüphanesi *Cyberleninka*'da taranmaya başlamıştır. *TRAD*, bilimsel yayın hayatına indeks hedefleri doğrultusunda titizlikle devam etmektedir. Diğer taraftan dergimizin Türkiye'deki Rusya araştırmaları için bir platforma dönüşmesi için elimizden geldiğince alanla ilgili yurtiçi ve yurtdışından birçok araştırmacıya ulaşmak ve sesimizi duyurmak için gayret ediyoruz. Bu gayretimize destek olan tüm hocalarımıza minnet borçluyuz.

Belirlediği hedefler çerçevesinde *TRAD*, üçüncü sayısında alanında uzman araştırmacıların kaleme aldığı dokuz makale ve iki kitap değerlendirmesiyle yayın hayatına devam etmektedir. Bu makaleler kronoloji dikkate alınarak sıraya konulmuştur.

Bu haliyle üçüncü sayımızın ilk makalesi Dumlupınar Üniversitesi Tarih Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Altay Tayfun ÖZCAN'ın "**Altın Orda Egemenliği Altında Bir Knez: Moskova Knezi Daniil Aleksandroviç ve Zamanı (1261–1303)**" başlıklı çalışmasıdır. Ana kaynaklar ve farklı dillerde kaleme alınmış araştırma eserler titizlikle taranarak hazırlanan makale, Türkiye'de az bilinen Rus knezlerinden Moskova Büyük Knezliği'nin kurucusu Daniil dönemini ele almakta, onun Rus tarihindeki rolünü değerlendirmektedir. Makalede XIV. yüzyılda Rus knezliklerinin birbirilerine karşı başlattıkları genişleme ve nüfuz mücadelesinde Daniil'in iktidarında Moskova Knezliği'nin nasıl kendisinden güçlü knezlikler arasından sivrildiğini ve önemli bir idari merkez haline dönüştüğünü göreceğiz.

Bursa BTO Kamil Tolon Bilim ve Sanat Merkezi Tarih Öğretmeni, Dr. Salih EROL, "**1806-1812 Osmanlı-Rus Savaşında Pehlivan İbrahim Ağa'nın Rolü**" adlı makalesiyle bu sayıya katkı sağlamıştır. Yazar makalesinde Rumeli'deki ayanlardan Pehlivan İbrahim Paşa'nın Osmanlı-Rus

* Dr., Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Kayseri/TÜRKİYE, E-mail: aycantt@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-6340-035X.

savaşlarındaki kahramanlıklarına ışık tutan *Baba Paşa Vakayî-nâmesi* temelinde Osmanlı-Rus ilişkilerini değerlendirmiştir. Bu eserin yanı sıra Osmanlı arşiv belgeleri ve dönemin diğer kaynak eserlerini de kullanarak mukayeseli bir çalışma yapmıştır. Cesareti ve yiğitliğiyle ön plana çıkmış olan Pehlivan İbrahim Paşa'nın İsmail Kalesi'nin muhafazasında ve Balkanların diğer muhtelif yerlerinde Ruslara karşı göstermiş olduğu başarıları yazarın bu ilgi çekici makalesinden okuma imkânı bulacağız.

Dergimizin bu sayısında yer alan bir diğer makale Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tarih Bölümü öğretim üyelerinden Doç. Dr. Oktay BERBER ile yüksek lisans öğrencisi Uğur ŞAKAR'ın kaleme aldığı **“Bulgar Sorunu Bağlamında Rus Büyükelçi Nelidov'un Faaliyetleri Üzerine”** başlıklı çalışmadır. Makale, az bilinen bir konu üzerinde olup Rus Büyükelçisi Nelidov'un Bulgar sorunu ile ilgili gerçekleştirdiği faaliyetleri ele almaktadır. Çok sayıda arşiv malzemesi ve konuya ilişkin tetkik eserlerden istifade edilerek hazırlanmış çalışmada Bulgar sorunu, Rusya'nın bu sorun içerisindeki rolü ve Nelidov'un meseledeki konumu tetkik edilmiştir. Bu haliyle makalede Çarlık Rusya'sının Bulgaristan özelinde Balkan politikası ve buradaki halklar üzerinde stratejileri hakkında bilgi edineceğiz.

Ardahan Üniversitesi'nden Arş. Gör. Harun ARSLANTÜRK, **“Rus Çarlığı'nın İdeolojik Baskı Aygıtına Bir Örnek: Altay Dini Misyonu'nun Eğitim Faaliyetleri”** adlı makaleyi kaleme almıştır. Yazar bu çalışmasında Türkiye'de henüz yeteri kadar incelenmemiş olan bir konuya dikkat çekerek, ana kaynaklar ışığında Altay bölgesindeki Ruslaştırma ve Hristiyanlaştırma faaliyetlerini tetkik etmiştir. Çarlık sınırları içerisinde tek tip millet oluşturmayı hedefleyen Ruslar, kendi dil, kültür ve inancını Altay topraklarında kalıcı hale getirmek istemişlerdir. Ne hazindir ki zaman içerisinde Altaylılar yaşam tarzlarını, sosyal ilişkilerini ve ekonomik faaliyetlerini Rus kültür hayatına uygun bir şekilde yaşamaya mecbur olmuşlardır. Küçük yaştan itibaren Rus eğitim kurumlarında kendi dil, kültür ve inanışından yoksun olarak yetişen Altaylı çocuklar, gelecekte Ruslaşmış neslin ilk nüvelerini teşkil etmişlerdir. Bu makalede Altay Dini Misyonu'nun genel yapısını, asimilasyonun nasıl gerçekleştiğini ve hususta eğitim kurumlarının ne denli rol oynadığını göreceksiniz. Bunun yanı sıra bölge lehçelerine hâkim misyonerler ve yerel halktan devşirilen misyonerlerin faaliyetlerini okuyacaksınız.

Gürcistan Patrikliği Aziz Kral Tamar Üniversitesi Türkoloji Bölümü öğretim üyelerinden Prof. Dr. Zaza TSURTSUMIA'nın **“Gürcistan'daki Rus “Yumuşak Gücü'nün” Tarihi (XIX-XX. Yüzyıl)”** başlıklı makalesi dergimizin bu sayısında yer alan bir başka çalışmadır. 1783 yılında Petersburg ve Tiflis

arasında imzalanan Georgiyevsk Anlaşması ile Gürcistan Krallığı, Rusya İmparatorluğu'nun himayesi altına girmiş, 1801 yılında I. Aleksandr tarafından yayınlanan bir manifestoyla da bir eyalet olarak Rusya sınırlarına dahil edilmiştir. Bundan sonraki süreçte Çarlık hükümeti, gerek Kuzey Kafkasya'nın güvenliği, gerekse güney istikametinde sınırların genişletilmesi açısından stratejik olarak gördüğü Gürcistan toprakları üzerinde idari, siyasi ve kültürel düzenlemeler başlatmıştır. Sovyetler Birliği döneminde de Moskova'nın Gürcistan'a attığı önem azalmamış, aksine artarak büyümüştür. Dolayısıyla Rusya'nın Gürcistan politikası, stratejik değişikliklere rağmen temelde aynı esaslar üzerinde şekillenmiştir. Biz Rusça bilen Türk araştırmacılar, Rusya'nın genel olarak Güney Kafkasya politikasını anlama açısından en önemli örneği teşkil eden Gürcistan'da yaklaşık iki yüz yıl süren Rus hâkimiyetinin etkilerini ekseriyetle Rusça kaynak ve kaynakçalardan öğrenmekte ve analiz etmekteyiz. İşte bu makale, söz konusu tarihi süreci ve neticelerini bir Gürcü akademisyenin bakış açısıyla ortaya koyması bakımından değerlidir. Makalenin bölgeye dair çalışmalar yürüten araştırmacılara karşılaştırmalı analiz imkânı sunacağını umarız.

İstanbul Gelişim Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü öğretim üyelerinden Dr. Öğr. Üyesi Keisuke WAKIZAKA'ya ait **“Rogers Brubaker’in Diaspora-Anayurt-Konuk Eden Ülke İlişkileri Teorisi Çerçevesinde Gürcistan’daki Osetler, Abhazlar ve Çeçen-Kistleri Yorumlamak”** başlıklı makale, dergimizin bu sayısında Rusya'nın Gürcistan politikası hakkında bilgi veren bir diğer çalışmadır. Rogers Brubaker'in “diaspora-anayurt-konuk eden ülke ilişkileri” teorisi temelinde Gürcistan'daki Osetler, Abhazlar ve Çeçen-Kistlerin durumunu ayrıntılı şekilde inceleyen makale, aynı zamanda Rusya'nın kendi içindeki gayri Ruslara yönelik politikaları ile Gürcistan'a karşı bu ülkedeki zikredilen milletlere yönelik stratejilerini karşılaştırma ve günümüzde Gürcistan'a yönelik Rus dış politikasında bu azınlıkların yerini analiz etme imkanını sunmaktadır. Bu haliyle makalenin Rusya ve Kafkasya araştırmalarına önemli katkıda bulunacağına inanmaktayız.

Rusya'nın St. Petersburg şehrinde «Grace» Koleji'nden Prof. Dr. Yuriy AFANASYEV-ŞİROKOV da Rusya tarihinde 1917-1922 yılları arası dönemdeki devrim hareketi ve iç savaş dönemini toplum felsefesi, siyaset bilimi ve tarih disiplinleri üzerinden incelediği **“Двуцивилизационный подход к событиям российской истории: падение империи в феврале-марте 1917 года”** (Rusya Tarihindeki Olaylara İki Medeniyet Yaklaşımı: 1917 yılı Şubat-Mart Aylarında İmparatorluğun Çöküşü) başlıklı çalışması ile bu sayımıza katkıda bulunmuştur. Makalede geçen

“*bicivilization*” (iki medeniyetlilik) kavramı; yerli, köklü, kendine özgü Rus sosyo-kültürel ilkelerine XVII-XX. yüzyıllarda Rusya’daki Batılaştırma faaliyetleri neticesinde Avrupa’dan ihraç edilen sosyo-kültürel ilkelerin eklenmesi anlamına gelirken, yazar bunun bir birleşme, karışım olmadığı vurgusunu yapmaktadır. Nitekim Rus toplumunda bu ikisi arasında yüzyıllarca süren çatışma ve bilhassa Çarlık döneminde Batılı sosyo-kültürel ilkelerin Rus elitince benimsenmesi, buna karşılık halka sirayet etmemesi söz konusu ayrımı ortaya koymaktadır. 1917 Devrimi ve sonrasında yaşanan iç savaş yıllarında Rus toplumundaki bu kültürel çatışma tüm acımasızlığı ile kendisini gösterdi. Bu çerçevede kurgulanan makale, okuyucuya Rus tarihi açısından oldukça önemli bir dönemi *iki medeniyetlilik* kavramı üzerinden irdeleyerek farklı bir bakış açısı ile sunmaktadır.

Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi’nden Dr. Hasan ACAR ve Marmara Üniversitesi İşletme Fakültesi yüksek lisans öğrencisi Mustafa PEKANDANOĞLU’nun kaleme aldığı “**Analysis of Russia's Cyber Security and Cyber Espionage Policies**” (*Rusya’nın Siber Güvenlik ve Siber Espiyonaj Politikalarının Analizi*) adlı makale, dergimizin bu sayısına katkıda bulunan bir diğer çalışmadır. Teknoloji alanındaki gelişmeler neticesinde devletler için en az sınır güvenliği kadar önemli hale gelen bilgi ve teknoloji güvenliği, ulusal güvenlik politikalarına yeni alanlar kazandırmıştır. Bu alanlardan biri siber güvenliktir. Siber güvenlik alanındaki çalışmalar devletlerin dost-düşman algısı çerçevesinde birbirlerine karşı yürüttükleri rekabette hem saldırı hem de savunma silahına dönüşürken aynı zamanda devletin toplumu kontrolünde de önemli roller üstlenmektedir. Bu konu çerçevesinde Rusya’yı özelde inceleyen bu makale, kuzey komşumuzun siber güvenlik faaliyetlerinin seyri ve bugünkü kapasitesi hakkındaki bilgi ve analizleri okuyucuya sunulmaktadır.

Üçüncü sayımızda yer verdiğimiz son araştırma makalesi Dr. Gökhan TEKİR tarafından kaleme alınan “**Russian-Turkish Involvement in the Civil War in Libya**” (*Libya’daki İç Savaşa Rus ve Türk Müdahalesi*) başlıklı çalışmadır. 17 Mart 2011 tarihli BM Güvenlik Konseyi’nin kararı ile NATO’nun Libya’ya müdahalesi neticesinde Muammer Kaddafi’nin devrilmesi, bu yer altı zenginliklerine sahip Kuzey Afrika ülkesinde yeni bir kanlı dönemi başlattı. Bu yeni dönemde Libya’da Mareşal Halife Haftar’ın liderliğini yaptığı Tobruk merkezli Libya Ulusal Ordusu (LUO) ve Başbakan Fayez Sarraj’ın liderliğindeki Trablus merkezli Ulusal Mutabakat Hükümeti (UMH) arasında yaşanan iktidar mücadelesi iç savaşa dönüştü. Bu iç savaş, Türkiye ve Rusya’yı Suriye’den sonra karşı karşıya getiren bir başka çatışma alanı haline dönüştü. Bu makale, Türkiye ve Rusya’nın Libya politikasını, bu politikaya

yön veren hususları derinlemesine incelemekte olup konuyla ilgili araştırmalara katkı sağlayacağı kanaatindeyiz.

Dergimizin bu sayısında Rusya araştırmaları alanında Türkçe literatüre yeni kazandırılan iki önemli eserin incelemesine de yer vermekteyiz. Bunlardan ilki Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü doktora öğrencisi Emre ÖZSOY tarafından incelenen Onur İşçi ve Onur Önoł'un yazarı olduğu "*Rusya İmparatorluğu'nun Çöküşü: Harp Yahut İhtilal*" adlı eserdir. Dięeri ise İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü doktora öğrencisi Meryem GÜNAYDIN tarafından incelenen Barbara Alpern Engel ve Janet Martin'in yazarı olduğu "**Rusya Tarihi**" adlı eserdir.

Türkiye Rusya Araştırmaları Dergisi'nin üçüncü sayısında makaleleriyle bilime katkıda bulunan değerli yazarlarımıza, bilimsel hakemliklerine başvurduğumuz kıymetli hocalarımıza ve bu sayımızda dil kontrol sorumlusu olarak dergimize katkıda bulunan Erciyes Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden Öğr. Gör. Ahmet İpşirli'ye teőekkür ederiz.

Kayseri, Haziran 2020